

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní
JUDr. Martinou Radkovou ve věci

žalobce: **Ing. J. B.**
bytem X
zastoupený advokátkou Mgr. Šárkou Dostálovou
sídlem Masarykovo nábřeží 246/12, 110 00 Praha

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem nám. Hrdinů 3, 140 21 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 10. 2023, č. j. X, ve věci starobního důchodu

takto:

I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 10. 2023, č. j. X, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žalovaný je povinen uhradit žalobci k rukám advokátky Mgr. Šárky Dostálové náhradu nákladů řízení ve výši 3 146 Kč, a to do 30 dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

1. Včas podanou žalobou se žalobce domáhal přezkoumání rozhodnutí, citovaného v záhlaví, kterým žalovaný zamítl námitky žalobce a potvrdil rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení žalovaného (dále jen „OSZ“) ze dne 1. 8. 2023, č. j. X. OSZ tímto rozhodnutím zamítl žádost žalobce o přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku od 31. 12. 2022.
2. **Žalobce v žalobě** namítl, že žalobce podal žádost o přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku 8. 12. 2022 u Okresní správy sociálního zabezpečení Jeseník (dále také „OSSZ Jeseník“) a přijímající úřednice ho ujistila, že ji podal na správném místě. Česká správa sociálního zabezpečení (dále také „ČSSZ“) o šest měsíců později (26. 5. 2023)

žalobce informovala, že jeho žádost je stále vyřizována. Přípisem ze 22. 6. 2023 žalovaný sdělil České správě sociálního zabezpečení, že žádá o předání žádosti žalobce k vyřízení z důvodu věcné příslušnosti.

3. Pokud OSSZ Jeseník obdržela žádost, o které nebyla oprávněna rozhodnout, bylo její povinností podle § 12 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „správní řád“), žádost bezodkladně usnesením postoupit příslušnému správnímu orgánu a současně o tom uvědomit žalobce. Pojmem „bezodkladně“ se podle praxe a komentářové literatury rozumí do týdne, potažmo do pěti pracovních dnů. K předání žádosti žalobce však došlo sedm měsíců po podání žádosti, tj. v rozporu s právními předpisy.
4. Žalobce požadoval přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku od 31. 12. 2022 a za tímto účelem se na OSSZ Jeseník dostavil včas. Žalobce svou profesní minulost netajil a uvedl v žádosti kompletní informace. V žádosti je výslovně uvedeno, že žalobce pobíral výsluhový příspěvek od Ministerstva vnitra.
5. OSSZ Jeseník v přípisu č. j. X uvedla, že žádost žalobce žalovanému předala na základě požadavku samotného žalovaného.
6. V důsledku hrubého pochybení na straně OSSZ Jeseník a ČSSZ byl žalobce nejen zkrácen na svých právech tím, že OSZ žádost zamítla, ale byl též omezen v možnosti cokoliv dalšího činit.
7. Podle § 85a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci sociálního zabezpečení, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen zákon č. 582/1991 Sb.), je orgán sociálního zabezpečení povinen ve věcech důchodového pojištění rozhodnout do 90 dnů ode dne zahájení řízení. K tomu však nedošlo.
8. Žalovaný se v napadeném rozhodnutí nevypořádal s námitkami žalobce. Pochybením OSSZ Jeseník došlo k takovým průtahům, že byl nárok žalobce zmařen.
9. Žalovaný žalobci přičítal k tíži, že byl v červnu 2006 poučen o tom, kdo bude rozhodovat o jeho nároku z důchodového pojištění. Od června 2006 do prosince 2022 však prošel zákon č. 582/1991 Sb. více jak stovkou novelizací. Žalobce postupoval v souladu s § 82 citovaného zákona a obrátil se na OSSZ Jeseník. Porušení žalobce bylo minoritní ve vztahu k porušení, kterých se dopustily žalovaný, OSSZ Jeseník a ČSSZ. Odůvodnění žalovaného, že nedodržení správních lhůt ve věci neodkladného postoupení žádosti příslušnému orgánu nemůže mít vliv na postup žalovaného a OSZ, nemohou jako odůvodnění obstát.
10. **Žalovaný ve vyjádření k žalobě** odkázal na napadené rozhodnutí. Žalobní námitky jsou shodné s odvolacími. Podle § 81 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. se řízení o žádosti o dávku důchodového pojištění zahajuje na základě písemné žádosti a za den uplatnění nároku na tuto dávku se považuje den, kdy se oprávněný poprvé obrátil na příslušný orgán se žádostí o její přiznání. Podle § 9 odst. 2 téhož zákona byl v případě žalobce příslušný k rozhodování o dávkách důchodového pojištění OSZ. Tomuto orgánu byla 25. 7. 2023 doručena žádost žalobce z 8. 12. 2022, kterou žalobce v rozporu s § 110 odst. 1 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb. uplatnil u nepříslušné OSSZ Jeseník.
11. Jak žalovaný zjistil z tiskopisu žádosti, žalobce správně vyplnil, že pobírá výsluhový příspěvek od Ministerstva vnitra. Jestliže žalobci vznikla škoda v důsledku nesprávného úředního postupu OSSZ Jeseník, kde byla žádost nepříslušně sepsána a akceptována a nebyla postoupena příslušnému OSZ k přiznání důchodu, je na žalobci, zda bude po OSSZ Jeseník,

u které žádost sepsal, požadovat náhradu případné škody. Protože žádost žalobce o přiznání důchodu před dovršením důchodového věku došla až v době, kdy žalobce dosáhl důchodového věku, nebylo možné jeho žádosti vyhovět. Žalobce obdržel spolu s rozhodnutím o přiznání výsluhového příspěvku upozornění, podle kterého o nárocích z důchodového pojištění příjemce příspěvku je příslušný rozhodovat pouze OSZ. Žalobci nic nebránilo ujistit se dotazem u OSZ, zda je jeho postup při podání žádosti v souladu s právní úpravou.

12. Je pravdou, že ze strany ČSSZ a OSSZ Jeseník došlo k právnímu pochybení ve vztahu k § 12 správního řádu. Toto pochybení však nemá vliv na postup žalovaného a vydání napadeného rozhodnutí. Je na žalobci, zda využije možnosti podat žalobu podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci.
13. **Soud přezkoumal** napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění účinném ke dni vydání rozsudku (dále „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.).
14. **OSZ v rozhodnutí** ze dne 1. 8. 2023 dospěl k závěru, že žalobci nemůže přiznat starobní důchod před dosažením důchodového věku od 31. 12. 2022, protože žalobce uplatnil žádost o tento důchod u OSZ dne 25. 7. 2023, tj. po dosažení důchodového věku. Ten činil u žalobce 64 let a žalobce ho dosáhl 17. 6. 2023. Žalobce původně podal 8. 12. 2022 žádost u OSSZ Jeseník, tedy nepřislušného správního orgánu, který žádost postoupil OSZ až 25. 7. 2023, a proto nelze žádosti vyhovět.
15. **Žalovaný v rozhodnutí o námítkách** upozornil, že žalobce je bývalým příslušníkem Policie České republiky a pobírá výsluhový příspěvek. Žalobce jako poživatel výsluhového příspěvku od 1. 5. 2006 byl výslovně poučen o tom, kdo bude rozhodovat o jeho nárocích z důchodového pojištění. Žalobce toto poučení obdržel společně s rozhodnutím o přiznání výsluhového příspěvku 20. 6. 2006. Žalobce dosáhl důchodového věku dovršením 64 let dne 17. 6. 2023. Žalobce se obrátil na příslušný orgán (OSZ) se žádostí o přiznání starobního důchodu (před dosažením důchodového věku) dne 25. 7. 2023, kdy byla tomuto orgánu postoupena žádost Českou správou sociálního zabezpečení. Žalobce podal původně žádost u OSSZ Jeseník, která nedodržela správní lhůtu a nepostoupila bezodkladně žádost OSZ. Toto pochybení nemá vliv na postup OSZ, který ve správním řízení nepochybil.
16. Soud ověřil **ze správního spisu** z žádosti o starobní důchod před dosažením důchodového věku, že žalobce v ní uvedl, že od 1. 6. 2002 do 1. 5. 2006 byl zaměstnancem Ministerstva vnitra a že pobírá výsluhový příspěvek od Ministerstva vnitra pod číslem X.
17. Součástí správního spisu je „předání žádosti o starobní důchod“ bez uvedení data a doložení doručení, ve kterém OSSZ Jeseník uvádí, že na základě součinnosti s ČSSZ Praha ze dne 22. 6. 2022 zasílá žádost.
18. Součástí správního spisu je dále žádost ČSSZ ze dne 26. 5. 2023, podle které ČSSZ žádá žalovaného o sdělení, jestli je ČSSZ příslušná k vyřízení žádosti o starobní důchod žalobce. K tomu žalovaný sdělil ČSSZ, že žalobce od něho pobírá výsluhový příspěvek a že OSZ je příslušný rozhodnout o žádosti žalobce o starobní důchod.
19. Po provedeném řízení krajský soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

20. Mezi účastníky řízení není sporný skutkový stav. Spor se vede o to, jestli na postup OSZ mělo vliv, že OSSZ Jeseník mu postoupil žádost žalobce o starobní důchod před dosažením důchodového věku v rozporu s § 12 správního řádu, tj. nikoliv bezodkladně.
21. Podle § 12 správního řádu „dojde-li podání (§ 37) správnímu orgánu, který není věcně nebo místně příslušný, bezodkladně je usnesením postoupí příslušnému správnímu orgánu a současně o tom uvědomí toho, kdo podání učinil (dále jen „podatel“). Má-li správní orgán, jemuž bylo podání postoupeno, za to, že není věcně nebo místně příslušný, může je usnesením postoupit dalšímu správnímu orgánu nebo vrátit jen se souhlasem svého nadřízeného správního orgánu. Usnesení vydaná podle tohoto ustanovení se pouze poznamenají do spisu.“
22. Smyslem citovaného § 12 správního řádu je zachovat procesní práva podatele a zabezpečit, aby se jeho podání co nejdříve dostalo do dispozice správního orgánu, který je k jeho vyřízení příslušný, a současně se dozvěděl, že zaslal podání správnímu orgánu, který není příslušný o něm rozhodnout.
23. Judikatura Ústavního soudu i Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) v této souvislosti dovodila, že pozdním postoupením podání může docházet k zásahu do ústavních práv podatelů. Ústavní soud např. v nález ze dne 4. 6. 1998, sp. zn. IV. ÚS 30/97, shledal, že „právní účinky uplatnění nároku na vydání pozemku dne 28. 1. 1993 u Obvodního úřadu Praha 10, přes nutnost postoupení věci Magistrátu hlavního města Prahy, zůstaly zachovány. Pokud tedy orgány veřejné moci vycházely v daném případě z názoru opačného a zamítly návrh stěžovatele pouze s odůvodněním, že nebyl uplatněn ve lhůtě u příslušného orgánu, neposkytly zatím jeho právům dostatečnou ochranu garantovanou v čl. 36 odst. 1 Listiny“. V daném případě končila lhůta pro uplatnění restitučního nároku dne 31. 1. 1993, Ústavní soud navíc zohlednil terminologické nedostatky aplikovaných předpisů, jelikož neurčité stanovovaly místně a věcně příslušný orgán veřejné moci pro vyřízení věci (případ, kdy bylo podání doručeno městskému úřadu jako orgánu obce v samostatné působnosti, namísto orgánu v přenesené působnosti pak Ústavní soud řešil v nález ze dne 31. 1. 1993, sp. zn. I. ÚS 324/99).
24. NSS v rozsudku č. j. 5 As 26/2009-67 jako protiústavní shledal postup nepřislušného orgánu, který by „ve lhůtě určené k podání odvolání zjistil, že odvolání bylo podáno u tohoto nepřislušného orgánu a orgán příslušný k podání odvolání by mu byl zároveň znám, avšak přesto by odvolání příslušnému orgánu nepostoupil, nýbrž by úmyslně vyčkal na uplynutí lhůty k podání odvolání určené...“. Následné zamítnutí odvolání pro opožděnost by totiž představovalo extenzivní výklad zákona.
25. Jak uvedl Krajský soud v Brně v rozsudku č. j. 29 Ad 7/2022-68, i když § 12 správního řádu hovoří o postoupení podání, za „současného“ vyrozumění podatele, k šetření procesních práv může dojít i jen jedním z těchto úkonů. Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka Liberec v rozsudku č. j. 59 A 4/2019-39, řešil situaci, zda došlo k nezákonnému zásahu do práv podatele, zastoupeného právním profesionálem, jenž byl o chybném doručení druhý den telefonicky vyrozuměn. Právní zástupce dal najevo, že si svůj omyl uvědomoval a že podání učiní sám znovu přímo u věcně příslušného orgánu. Nepříslušný správní orgán tím měl věc za uzavřenou a podání nepostoupil příslušnému správnímu orgánu. Správní soud dospěl k závěru, že k zásahu do práv podatele nedošlo, neboť postup jeho zástupce implikoval, že nehodlá čerpat procesní práva vyplývající z § 12 správního řádu.
26. Městský soud v Praze se v rozsudku č. j. 5 Ad 14/2020-70 zabýval skutkově obdobnou věcí. Městský soud na základě výše citované judikatury vyslovil názor, že „postoupil-li by

správní orgán podání opožděně, což by mělo vliv na promeškání lhůty k učinění určitého úkonu, je povinností věcně a místně příslušného správního orgánu takovou skutečnost zohlednit a uznat včasnost učinění úkonu právě s ohledem na porušení zásady rychlosti a vstřícnosti jiného správního orgánu. Místně příslušný správní orgán tak sice není odpovědný za jiný správní orgán per se, avšak je odpovědný za svoji reakci na již částečně porušená práva podatelů. Správní orgány vykonávající na ně přenesenou působnost nejednají jako samostatné, izolované subjekty, ale vystupují ve vrchnostenském postavení z pozice státu jako jednoho organického celku“. Navíc, usnesení o postoupení podání je úkonem, kterým se pouze upravuje vedení řízení, odvolání proti němu není přípustné (§ 76 odst. 5 správního řádu). Obrany proti tvrzené procesní vadě se lze domoci až v odvolání proti rozhodnutí místně a věcně příslušného správního orgánu, případně ve správní žalobě – jako v tomto případě (srov. rozsudek NSS č. j. 3 As 63/2015-27). Je proto stěžejní posoudit, zda byly dodrženy zásady vstřícnosti a rychlosti ke dni konce lhůty pro uplatnění nároku. Naopak je irelevantní, kolikátý den po obdržení podání nepříslušný orgán toto podání postoupí orgánu příslušnému, pokud se tak stalo po uplynutí lhůty.

27. Pojmem „bezodkladně“, užitým v § 12 správního řádu, se zabýval NSS v rozsudku č. j. 9 As 172/2012-32, kde uvedl, že se „nelze spoléhat na to, že termín „bezodkladně“ znamená v každém případě nejpozději následný den po obdržení. Nejde totiž o jednoznačné určení času, které je možné s obecnou platností vyjádřit v jednotkách, v nichž se měří čas, např. tak, že jde o jeden den, dva dny, týden atd. Termín „bezodkladně“ vyjadřuje skutečnost, že nesmí docházet k neodůvodněným prodlevám, resp. že by postup dle § 12 správního řádu neměl být odkládán na pozdější dobu. Nicméně i zde platí, že podání, k jehož vyřízení není správní orgán, jemuž bylo doručeno, příslušný, musí být přijato, předáno konkrétní úřední osobě, která jej vyřídí, náležitě vyřízeno a v neposlední řadě expedováno tak, aby jej obdržel příslušný orgán. Je třeba si uvědomit, že naznačené aspekty vyřízení podání se odehrávají v konkurenci shodných činností u jiných věcí u daného správního orgánu, které je též třeba vyřídit a které tak prodlužují dobu k postupu dle § 12 správního řádu, aniž by se dalo hovořit o porušení bezodkladnosti“. NSS uvedl, že bezodkladným bude postoupení podání i druhý den, a nelze se proto spoléhat na to, že podání podané předposlední, natož poslední den lhůty (rozsudek č. j. 10 Azs 207/2017-41), bude příslušnému orgánu doručeno před koncem této lhůty.
28. Krajský soud v Praze v rozsudku č. j. 44 A 73/2019-59 uvedl, že postoupení odvolání je reálné ve třech až pěti pracovních dnech. Jako nesouladné s principy dobré správy NSS v rozsudku č. j. 8 Ads 62/2014-59 shledal, že ČSSZ expedovala jí doručenou správní žalobu příslušnému soudu až šest pracovních dnů po jejím obdržení (ani to však nic neměnilo na tom, že účinné znění § 72 odst. 1 s. ř. s. neumožňovalo splnit lhůtu k podání žaloby jejím podáním u správního orgánu, nikoli u soudu. NSS tak přesto zamítl kasační stížnost proti odmítnutí správní žaloby pro opožděnost).
29. NSS v rozsudku č. j. 8 As 38/2005-91 shledal za odporující zákonu a zásadám činnosti správních orgánů takový postup nepříslušného správního orgánu, kterému bylo podání doručeno sedm dní před koncem odvolací lhůty, přesto mu trvalo osm (kalendářních) dní, než podání administrativně zpracoval a postoupil příslušnému orgánu sídlícímu v téže budově. Podání mělo všechny náležitosti, nezbytné pro identifikaci, že správní orgán byl nepříslušný pro jeho vyřízení.
30. Tyto závěry jsou použitelné i pro posuzovanou věc. I kdyby v posuzované věci vyžadovala žádost žalobce hlubší studium, její postoupení po více než sedmi měsících není

bezodkladným postoupením. Z žádosti žalobce o starobní důchod bylo zjevné na první pohled, že v souladu s § 9 odst. 1 písm. a) zákona č. 582/1991 Sb. věcně příslušným orgánem k rozhodnutí o žádosti je OSZ. Zjevná věcná nepříslušnost vyplývala z toho, že žalobce v žádosti o důchod uvedl, že pobírá výsluhový příspěvek od Ministerstva vnitra a byl jeho zaměstnancem. S ohledem na vše uvedené nebyl postup žalovaného, OSZ, OSSZ Jeseník a ČSSZ v návaznosti jejich jednotlivých kroků postupem v souladu se správním řádem, zejména zásadou rychlosti a vstřícnosti a s § 12 správního řádu.

31. Žalovaný měl zohlednit, že pochybení jiného správního orgánu v souvislosti s doslovným lpěním na literě zákona může způsobit protiústavní zásah do práv žalobce a měl tak posoudit žádost žalobce jako včasnou. Jelikož tak neučinil, dopustil se nesprávného právního posouzení, které mělo vliv na zákonnost žalobou napadeného rozhodnutí.
32. Stejně rozhodly v obdobných věcech soudy například rozsudky č. j. 60 Ad 17/2021-69 (Krajský soud v Českých Budějovicích) nebo č. j. 14 A 139/2023-162 (Městský soud v Praze).
33. Pro úplnost, shodně jako Krajský soud v Brně v rozsudku č. j. 29 Ad 7/2022-68, bod 27, soud upozorňuje na rozsudek NSS č. j. 9 Ads 63/2023-29, podle kterého žádost o příspěvek není hmotněprávním předpokladem pro vznik nároku na příspěvek, nýbrž se jedná o obligatorní a výhradní prostředek k uplatnění vzniklého nároku vůči orgánu veřejné moci. Jde tedy o úkon procesní. Zmešká-li proto žadatel zákonnou *procesní* lhůtu pro podání žádosti, správnímu orgánu nic nebrání v tom, aby zmeškání této lhůty prominul, splní-li žadatel podmínky předepsané § 41 odst. 2 správního řádu a prokáže-li, že překážkou byly závažné důvody, které nastaly bez jeho zavinění dle § 41 odst. 4 správního řádu.
34. Soud zrušil rozhodnutí žalovaného pro nezákonnost a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení v souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. Žalovaný posoudí žádost žalobce jako včasnou v souladu s § 78 odst. 5 s. ř. s.
35. Žalovaný, který neměl v řízení úspěch, nemá ze zákona právo na náhradu nákladů řízení o žalobě. Žalobce měl naopak ve věci plný úspěch, proto mu soud přiznal náhradu nákladů řízení proti žalovanému (§ 60 odst. 1 s. ř. s.).
36. V řízení o žalobě byl žalobce zastoupený advokátkou. Advokátka učinila ve věci dva úkony právní služby, kterými byly převzetí a příprava zastoupení na základě smlouvy o poskytnutí právních služeb a písemné podání žaloby [§ 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Za provedené účelné úkony právní služby náleží advokátce mimosmluvní odměna ve výši 1 000 Kč [§ 9 odst. 2 ve spojení s § 7 bodem 3 advokátního tarifu], která se zvyšuje o paušální náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Jelikož je zástupkyně žalobce společníkem právnické osoby zřízené podle zvláštních právních předpisů upravujících výkon advokacie, která je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 2 600 Kč o částku této daně ve výši 546 Kč na celkovou částku 3 146 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Olomouc 27. srpna 2024

JUDr. Martina Radkova v. r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje Bc. A. V.